

## FELFIZETÉSI ÁRAK:

egy hónapra... 80 lej  
egyedévre... 220 lej  
évi... 410 lej  
egész évre... 800 lej

egyes szám ára: hét-  
naponként 4 lej, vasárnap  
5 lej; az okiráltságban  
mindig egy lejjel drágább

# UJSÁG

## SZERKESZTŐSÉG:

Strada Regina Maria (volt  
Deák F.-utca) 36. Kiadóhi-  
vatal: Str. Iuliu Maniu (volt  
Szentegyház-utca) 1. szám.  
Szerkesztőségi telef. 396.  
Kiadóhivatali telefon 109.  
Temesvári szerkesztőség  
és kiadó: Str. Avram Iancu  
(volt Takarékpénztár-u.) 4

FŐSZERKESZTŐ:  
DR. PAÁL ÁRPÁD

CLUJ-KOLOZSVÁR  
XXVII. évf. 108. szám

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
DR. ZÁGONI ISTVÁN

## MI UJSÁG?

A szenátus elvetette a Magyar Párt petícióját és Floreát Csikvármegye szenátusának jelentette ki. — A magániskolai törvényjavaslat általános vitáját csütörtökre tűzték ki. — A Magyar Párt ma tárgyal a csucsai paktumról, melynek az iskolajavaslat lesz a próbaköve. — A kisantant egységes állásfoglalása nehézségek árán alakult ki. — Ausztria demarsot kap a bécsi orosz propagandaközpont miatt. — A Banca Națională elnökségi joggal ruházzák fel. — Új kényszeregyezségi rendelet készül, visszamenő hatállyal. — Budapesten megkezdték a Léderer-pör főtárgyalását. — Franciaország nagy csapatszallományokat küld a fellázadt Marokko ellen.

## Teremtetek nemzetközi iskolahivatalt

Írta Kürschner Artur dr.

A múlt esztendőben a Neues Wiener Journal főszerkesztője, Jakob Lippowitz a bécsi Concordia újságírói és írói egyesületnek százötven millió koronát adott át azzal a céllal, hogy az összeg kamatait évenként újságírói pályadíjra fordítsák. Az első pályadíj a következő vezércikk témára volt kitéve: gyakorlati tanácsok a faj- és osztálygyűlölet enyhítésére. A beérkezett kétszázötvennégy pályamű közül a zsűri a díjat szavazattöbbséggel az „Európai iskola” jellegű munkának ítélte, amelynek szerzője Kürschner Arthur dr., a berlini Lessing-színház dramaturgia. Az alapító intencióinak megfelelően a jutalmazott munka a német sajtón kívül egyidejűleg a világsajtó összes nagy organumaiban, Párisban, Londonban, Newyorkban megjelent.

Minden ember hatodik életében kis elefánta lesz. Négy, hat, vagy éppen tizenkét éven át él az iskola padjában. Tanul egy keveset Istentől, a világról s annak történetéről, felhabozza a rendelkezésére álló kölcsönkönyvtárat. Nagyapa padlásán felkutatja az öreg könyvtárládákat, lovagregényekért és May Károlyért szorong, azután többnyire akarata ellenére beleszoroznak valamilyen pályára és a tizennyolcadik életében — felhagy az olvasással. Bizonyára — egész életében — naponta átfutja az agyát, megtudja, hogy Mexikóban új elnököt választottak, hogy a német-angol kereskedelmi szerződést Chamberlain és Sthamer aláírták, hogy Ramek dr. osztrák kancellárrá választása történt ügyvéd volt Salzburgban, de a tizenhét éves felüli ember már nem olvas többé a bensőszerű gondolatok kutatásának azzal az óhajátásával és új világkép utáni kívánczossággal, mint azt tizenhét éves koráig tette. Az angol választók harminc százaléka mindig ugyanazon párt jelöltére szavaz. Hogy Boszniában egy osztrák trónörökös, Szudánban egy angol generálist, vagy éppen a hivatalos nyilatkozatokban az Igazságot egyilkolták, az őt nem érdekli. Száz felnőtt emberből hetven mindig ugyanazt az utat járja, ugyanazt a vontató kötelet húzza és egyugyanosan hangon énekel. Csak harminc százalékat, a legkényesebb szellemű, kutatóbb, minden éghajlathoz és talajhoz jobban alkalmazkodó polgárokat lehet új hírekkel, új megtevéstésekkel, választási cédulákkal, röpiratokkal, propaganda-szédékkel, drótnélküli telefontal, folyóiratokkal, újságokkal annyira befolyásolni, hogy a határozatlan, ingadozó nemválasztók csöndes hadseregéből a választók aktív csoportjába lépjen.

Spengler téved, amikor azt az álláspontot di, hogy egy állatszelidítő sem tartja dresszizott állatát jobban a hatalmában, mint a sajtó emberiséget. Hogyha ez így volna, akkor a jobban vezetett sajtónak kellene a legnagyobb akormányt ejtenie s így például a német demokratikus pártnak, amely a legjobban olvasott legjobban szerkesztett sajtó felett rendelkezik, kellene foglalnia a birodalmi gyűlés mandátumának felét. A holnapi nap majd az ellenkezőről fog bizonyosságot tenni. (A cikket a német

választások előtti napon írta a szerző). A nagy berlini demokrata lapok és a pártokivüli és pártkülömbőség nélkül olvasott boulevard lapok alapján véve mind demokratikus elveket vallanak, mégis boldogok lennének a berlini demokraták, ha ők a holnapi választáson Berlinben tizenöt és a birodalomban tíz százalék szavazatot kapnának. Így áll tehát a dolog az állatszelidítővel. Ahhoz a bizonyos hetven százalék, reménytelenül bemohosodott polgárhoz ő sem tud hozzáfért.

A nemzeti és társadalmi gyűlölet-atmoszféra eloszlatása érdekében erősebb eszközökre van szükség. Ezekkel az eszközökkel nem csupán a harminc százalék tanulópolgárt, hanem a másik makacs hetven százalékot is meg kell hódítani. Hiszen éppen erről a hetven százalékról van szó. Ez kell nekünk. Ha ma nem, akkor holnap és ha holnap csak a fele, akkor holnapután az egész. Mert a faji és osztályellentétek elsimítása, azaz a faji és osztályközösségek békés együttélésének propagálása, csak olyan emberek között lehetséges, akik nem csupán a szemükkel, hanem szívükkel, állandóan növekvő értelmükkel és az ifjúság alakítható és kritikus szellemével olvasnak. És amíg mi egész erőnklet sajtóhadjárataiban és frázisgyártásban merítettük ki, elárultuk, észrevétlenül eladtuk és megsíratás nélkül legyilkoltuk az európai iskola eszményét. Bizonyára már a jelen korban élünk és már most, a meglevő harminc százalék segítségével értelmesen akarunk berendezkedni. Azonban az értelem második parancsát — hogy tudniillik gondoskodjunk a jövőről és ne éljünk többé a pillanatnak, hiszen az emberi nemhez tartozunk és atyák vagyunk valamennyien — nyomoruságosan ellefejtettük.

Korunk anyagiakban sokkal jobban van megszervezve, mint szellemiekben. Genfben már öt éve létezik a nemzetközi munkahivatal, amelynek a feladata a munkaidőre vonatkozó határozatok előkészítése és végrehajtása, a munkapiac, a munkanélküliség, a bérek, a munkásvédelem és biztosítás szabályozása. De miért nincs nemzetközi iskolahivatalunk? Egy olyan szervezet, amelynek feladata volna megállapítani a népoktatás alapfogalatait és irányát. Tanácskozni a tantervről, tankönyvekről, kulturfilmről, szakoktatásról, a katonák és hivatalnokok továbbképzéséről. Terveit a kormányoknak figyelmébe kellene ajánlani, változtatni azokat, mérsékelni vagy tovább fejleszteni az egyes országok szükségletei és speciális viszonyai szerint. Nem valami sablonos világboldogításról beszélünk és azt sem ajánljuk, hogy Európa országainak kulturpolitikájára bilincseket verjenek. Nemcsak hatalmunk nincs erre, de nem is akarjuk ezt. Az intenzív rábeszélés, a nemzetközi iskolahivatal szellemi tekintélye bizonyára elérhetne annyit, hogy a mérsékelt, de meggyőző javaslatokat az egyes országok behatóan megvitassák, tárgyalnának a modern

iskolakönyvek hivatalos vagy félhivatalos engedélyezéséről, kiadásuk, elterjesztésük és felhasználásuk legalkalmasabb módjáról. A fiatal pedagógiai erők mindenütt mozgalmakat kezdeményeznének és a magasabb iskolák növendékei bizonyára érdeklődnének az ismert problémák új beállítása iránt. A nemzetközi iskolahivatal csak lépésenként foglalhatná el ezt a nemzeti ellenőrzés alatt álló talajt. Hiszen a világtörténet, a társadalmi rétegződés, a vallások fejlődése és a termelés neme nem taníthatók ugyanazon módon Granadában, Varsóban, Szalonikiben vagy Genfben. Talán el fogja érni idővel azt, hogy az iskolás történészek abbahagyják az agyonhallgatás kedvelt és annyira hatásos módszerét és nem zárhatják el egy hatalmi csoport kultúrtényeit egy másik csoport hozzátartozói elől, *nem titkolhatják el egy eszme eredetét, vándorlását és fejlődését és nem sajátíthatják ki azt egy nemzet vagy egy osztály részére.*

Gyermekeinknek egyáltalában nem tanították vagy csak homályosan és éppen ezért haszontalanul, hogy Franciaország népességének felében *germán*, és Németország lakóinak egy jó harmadában *sláv* vér folyik. Csoda-e tehát, ha az alapos vagy csak képzelt ellentétet a két nép között oly mélyes gyűlöletté sikerült elmélyíteni. Vagy azt hiszi valaki, hogy a német antiszemita heccetek olyan kísérteties arányúvá nőttek volna, ha az iskolás gyermekek tanultak volna arról, hogy a zsidók szelleme, lovagiassága Spanyolországban és Bagdadban a keresztes hadjáratok nemességét csodálatra és utánzásra ösztönözte? Spengler tudja ezt, de nem tudja egy tankönyv sem, egy egyetemi hallgató sem és bizonyára senki az ucca emberei közül. A népek testvérisülésének minden hidépítőjét leöcsárolják a történelmi nemzet fogalmának nevében. Bernard Shaw „Szent Johanná”-ja azt az érzést kelti az olvasóban, hogy a nemzetnek tankönyveink szerint öröktől fogva és örökké létező fogalma a XV. század Európájában még ismeretlen volt. És vajjon a Johanna olvasója gondol-e mégis a megragadó mesén kívül egyébre? Levonja-e a következtetéseket a mult hangulatából a jelenkor frázisaira? *Revidálja-e az iskolából kapott fogalmakat?*

Eszébe se jut az ilyesmi. Régi igazság, hogy a cselekvőnek nincs lelkiismerete, csak a szemlélődőnek. *Ha fel akarjátok rázni, át akarjátok formálni és újjáalakítani az emberiség lelkiismeretét: forduljatok kellő időben az ifjúsághoz.* Kellő időben, még a mindennapi munka napkelte előtt, amikor még nem cselekszik, hanem tágranyitott szemekkel, figyelő fülekkel, lélegzetnélküli feszültséggel és még szabad agysejtjeivel figyel, vajjon igaz-e, hogy az életnek ezer zaja van, de csak egy melódiája.

Ezért, ezért a melódiáért, amely a nagy közös munka ritmusából születik, kell megalkotnunk a nemzetközi iskolahivatalt, kell megpróbálnunk egy nagy európai lélek kitermelését. Tudjuk, hogy nehéz lesz. A nemzetközi iskolahivatal könyvei, intézményei és szervezetei először csak Európa szellemileg vezető államaiban fognak behocsáttatást találni, a reakció területein azonban ellenállással fognak találkozni. De amint a nemzetközi munkahivatal csöndben előhaladó javaslatai idővel áthatják az országokat, úgy fogják meghódítani a nemzetközi iskolahivatal eszméi is a lelkeket és a jövőt. Ravasz és maradi tanítók, keleti vagy nyugati, balkáni iskolamesterek még évtizedekig meg fogják hamisítani a legjobb könyvek és a legértelmesebb szervezetek célját. Ám végül is a költő szava lesz a győztes: „Az igazság a legrosszabb kézben is hatalmas eszköz.”



## A jogtalan rekvirálások ellen

A kolozsvári iparkamara tájékoztatója

(Kolozsvár.) A rekvirálás körüli visszaélések arra indították a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarát, hogy pontozatokba foglalja a rekvirálás lehetőségeit. Eszerint rekvirálásnak csak a következő esetekben van helye: A belügyminiszter 1924 február 7-én kelt 9753. szám alatt a tisztviselők, tiszték és csapatok részére rekvirálással megbízott vegyes bizottságoknak, a rekvirálásra vonatkozólag, a következőket rendelte el: 1. Semmilyen indokból sem engedhető meg a rekvirálás magánszemélyek vagy vállalatok részére. 2. Semmilyen indokból sem engedhető meg a tulajdonos, vagy bérlő kilakoltatása oly célból, hogy lakásuk ezután elrekviráltassék. A miniszter csak azoknál a személyeknél — tulajdonos, vagy bérlő — tartja megengedhetőnek a rekvirálást, akiknek több szobájuk van, mint amennyi szükséges családjuk részére. 3. Semmilyen indokból nem engedhető meg kereskedelmi, vagy más hivatásszerű foglalkozásokhoz szükséges üzlethelyiség, vagy iroda elrekvirálása. 4. Nem rekvirálható csak: 1 szoba a nőtlen, 2 szoba a nő, de gyermektelen és 3 szoba a nő, gyermekes tisztviselők, vagy tiszték részére. Még egy szoba rekvirálható a szolgál, vagy tiszt szolgák részére, ha ilyenek vannak. 5. Az 1921. év után épített házakban rekvirálni nem lehet. 6. A háztulajdonos lakrésze, vagy szobája nem rekvirálható, amelyekben évek óta lakik és amely az ő, vagy családja részére szükséges. 7. Későbbi igénybevételre nem rekvirálhatók el lakások, hanem csak az azonnali szükségletre. 8. A lakások rekvirálásánál figyelembe veendő a szobák helyzete abból a szempontból, hogy a lakrész, vagy lakás alkalmas-e a rekvirálásra. Nem engedhető meg egy szoba vagy lakrész elrekvirálása, ha nincs külön bejárata, vagy akadályozza a megmaradt lakásnak a háztulajdonos, vagy bérlő általi használatát. 9. A miniszter nem engedi meg a vegyes bizottságnak a tulajdonos és bérlő közötti viszonyba való beavatkozását, az meg kell hogy maradjon a minisztortanács által megállapított hatáskör kereteiben. A bizottságnak a háztulajdonost és bérlőt érintő kérdésekbe való bármely beavatkozása visszaélést képez. *Elnökség.*

## Per Románia legnagyobb ügyvédi honoráriumáért

Egy ügyvéd öt és fél milliót követel [a maroshévízi urbéresektől]

— Az Ujság tudósítójától —

A kolozsvári törvényszék polgári tanácsa a napokban tárgyalta Coroián Gyula kolozsvári ügyvédnek a maroshévízi urbéresek ellen indított négysszázezer lejes ügyvédi honorárium-pörét. Ezzel egyidőben a marosvásárhelyi törvényszék előtt is folyik egy pör a maroshévíziek ellen, amit szintén Coroián Gyula indított. Ebben a pörben ügyvédi költségek fejében ötmillió lejt követel Coroián az urbéresektől, úgy hogy jogászok állítása szerint eddig ez az öt és fél millió Románia legnagyobb ügyvédi honorárium.

Ennek a honorárium-pörnek előzményei harminc évre nyúlnak vissza. Harminc évvel ezelőtt, 1896-ban a maroshévízi volt urbérese, akikől rengeteg terjedelmű erdőt tulajdonítottak el, ügyvédi képvisellel bízták meg Coroián régi nagyírú ügyvédet s kikötötték, hogy amennyiben szerencsésen viszi ügyüket, ügyvédi honorárium fejében ezer hold erdőt adnak neki. Közel 20 éven át folyt a per váltakozó szerencsével. Coroián az utolsó fórumon is megnyerte a pert, ám mikor a hosszú pereskedés gyümölcsét le akarták aratni, a volt urbéresek megvonták a megbízást s más ügyvédet bízták meg a képvisellel. Hat évvel ezelőtt ismét bajba jutottak a volt urbéresek és ismét Coroiánhoz fordultak. Azt akarták keresztülvinni, hogy semmisítsék meg azokat az erdőeladási szerződéseket, melyeket magánosok a volt urbéresek tulajdonát képező erdőkre kötöttek. Coroián ebbe az ügybe is belevette magát. Állítólag keresztülvitte a kormánytól a káros szerződések megsemmisítését, de a munka gyümölcsét az agrárreform szakította le.

Coroián egy évvel ezelőtt prezentálta borsos költségvetését. Az ezer hold ösöd árát ötmillióba és a második megbízás költségét 400 ezer lejtbe állapította meg. A volt urbéresek nem fizettek és erre megindult a per, az első ügyvédi megbízólevél értelmében a marosvásárhelyi törvényszék; a második — minthogy

Coroián időközben a kolozsvári ügyvédi kamarának lett tagja — a kolozsvári törvényszék előtt. Az urbéresek a perben makacsul védekeznek. Ügyvédi körökben nagy érdeklődéssel néznek a per kimenetelére és kíváncsian találgatják: megítéli-e a bíróság Románia legnagyobb ügyvédi honoráriumát.

## Nehezen alakult ki az egységes álláspont a bukaresti konferencián

Ellentétek merültek fel a bolgár és orosz kérdésben. Éles hangok Magyarország felé. Ausztria demarsot kap az orosz propagandisták miatt

(Bukarest). A külföldi események, Hindenburgnak a német birodalom elnökévé történt megválasztása, Ausztria csatlakozást siettető törekvései, Bulgáriának két szempontból is egyaránt fontos eseményei: különös jelentőséget kölcsönöztek a külügyminisztérium palotájában megtartott kisanant konferenciának.

### Ünnepi külsőségek

A sajtóosztály termei visszhangzanak Európa minden nyelvétől. Tulsulyban van természetesen, mint minden nemzetközi konferenciánál, a francia nyelv. Az a nagy figyelem, amelyben a külföldi lapok képviselői részesülnek, arra mutat, hogy a bukaresti hivatalos felfogás az írott szó hatalmas jelentőségét illetően jelentékenyen módosult.

Ghica herceg egykori palotája, a külügyminisztérium épülete, ünnepi díszítést öltött. Mindenféle cseh és jugoszláv zászlók, fényes livrjú szolgák és díszbeöltözött diplomaták. Az ünnepi szint csak fokozza az épület pazar belső kiképzése: mindenütt márvány, bronz és tükör.

Benes érkezik elsőnek a konferenciára. A lépcsőházban Trásnea Greceanu és Fielinger, bukaresti csehszlovák követ fogadják. Utána Bratianu miniszterelnök jön. Tiszteletet parancsoló egyenes alakja, fehér haját meghazudtoló fekete élénk szemei a külügyi palota keretében személyének jelentősége felől senkit sem hagyhatnak kétségben.

Ezek a kis futó benyomások csak pillanatra kötik le az érdeklődést. A fényes külső burok mögött a mag nem olyan sima és nem olyan édes, mint a nyilvánosság számára erőltetett mosolyok a négy diplomata ajkán. Négy diplomatát mondvunk, mert Bratianu miniszterelnök szükségessé tartotta, hogy ő elnököljön az első ülésen és résztvegyen a másodikon is, talán azért, hogy tapasztalatai és tekintélye elejét vegyék a meddő vitáknak vagy hogy meggyőzze a tárgyaló külügyvéreket a szolidaritás szükségességéről, a három állam szempontjából oly fontos kérdésekben.

Nincsics még pénteken, mindjárt Bukarestbe érkezése után, hosszas tanácskozásokat folytatott Bratianuval és Ducával, hogy megbeszélje velük a kisanantnak Bulgáriával és a kommunista propagandával szemben tanúsítandó magatartását. E két probléma különösen Romániára és Jugoszláviára elsőrendűen fontos, Csehszlovákiát kevésbé égetik. A tanácskozás egész nap tartott s csak este hat órakor adták ki az első kommunikét, hogy a főkérdésekben a kisanant szolidáris, csak a részletkérdéseket kell még megtárgyalni a pótilésen. Ez a pótilés, a május 10-iki diszfelvonulás előtt, eredetileg hiányzott a programból.

### A nehézségek

Melyek lehettek a tanácskozások során felmerült nehézségek? Miért volt szükség olyan hosszas tanácskozásokra, hogy a kisanant frontjának egységességét újból leszögeztessék?

Mint említettem, Csehszlovákiát a bolgár létszámemelés és a kommunista propaganda kevésbé érdekelték. Benes nem csinált ebből titkot, sőt mintha sietett volna már az újságíróknak az állomáson tett nyilatkozatában kijelenteni, hogy „egyáltalában nem látja kommunista-propaganda veszedelmét.” Bulgáriáról pedig csak nagy általánosságban tartott kijelentést tett.

Benes — úgy látszik — már a konferencia elején ellenezte a Bulgáriával szemben teendő erősebb intézkedéseket, valamint az orosz propaganda elleni határozottabb fellépést, míg Románia és Jugoszlávia erőlyes és határozott magatartást javasoltak. Ez magyarázza a hosszas tanácskozásokat.

Végül pedig — amennyire mértékadó helyről

megtudnom sikerült — hogy legalább általánosságban precíz információkat adhassanak ki, — sikerült tranzakcionális egyezsége jutni.

### Demars Bécsnek, kérés a nagykövetekhez

A kisanant állást foglal a kommunista-propagandával szemben. Valószínűleg Bécshez is demarsot fognak intézni, melyben felszólítják Ausztriát, hogy radikális eszközökkel tartsa fétken az odamenekült orosz bolsevistákat. Másrészt kérni fogják a nagyköveti konferenciát, hogy Bulgáriának június 1-én tul ne adjon engedélyt ama 10.000 ember fegyverben tartására, akiket csak azért mozgósított a Cankov-kormány, hogy megkönnyítse a forradalom kirobbantására irányuló kommunista kísérletek letörését.

Természetesen a megegyezésnek meg van a maga fontossága, de ez az állásfoglalás nem ugyanaz, amit minden érdekelt fél remélt — a konferencia előtt.

A két szombati ülés voltaképpen ezzel készítette elő a vasárnapi tárgyalást, amelyen Magyarország és vele kapcsolatban Ausztria csatlakozási kérdéseit vették megvitatás alá. A kisanant és Hindenburg Németországa: ez az a pont, ahol a konferencia jelentősége európaivá szélesült.

(B. R.)

### Az utolsó nyilatkozatok

A konferencia után külön-külön nyilatkozott a három külügyminiszter a sajtó képviselőinek. Nyilatkozataikból kitűnik, hogy melyik álláspont kérdésre helyezte különösebb súlyt.

Nincsics a bolgár létszámemelés ellen emelt nyomatékos kifogásokat. A szovjet-propaganda másutt is meghiusult, Bulgária létszámemelése csak arra jó, hogy rést üssön a békeszerződésben. Magyarországot szintén különösebb figyelmében részesíti Nincsics.

— Illenék már tisztába jönni — mondja többek közt — azzal, hogy a legyőzött államoknak az eléjük terjesztett rendelkezéseket minden kötés nélkül teljesíteniük kell.

Ausztria Benest érdekli első sorban. Kijelenté, hogy a cseh külügyminiszter, hogy minden olyan körülményt le kell győzni, mely Ausztria csatlakozását célozza. Az orosz propagandát nem veszi komolyan, sőt hajlandó a szovjetek elismerésére csak a jelen pillanatban ezt nem tartja oportúnusnak. A dunai konföderáció Benes szerint nem keresztülvihető.

Duca nyilatkozatának is Magyarország felé irányított az éle. A hang figyelmeztető, sőt fenyegető. Rendszabályokat helyez kilátásba, ha Magyarország nem hajtja végre a békeszerződés Oroszországot pedig hajlandó elismerni Románia ha a szovjetek a jelenlegi határokat véglegesen ismerik el és tiszteletben tartják.

A megállapodások taktikai kiviteléről egyelőre miniszter sem volt hajlandó nyilatkozni. Nincsics tegnap este, Benes ma reggel utazott el Bukarestből.

### Trockij újra diktátor

(Budapest.) Egy hosszabb idő óta Budapesten tartózkodó, volt orosz miniszter érdekes nyilatkozatot tett abból az alkalomból, hogy Trockij újra diktátorként tér vissza Szovjet-országra. Az illusztris államférfi nyilatkozott, hogy Oroszországból nyert értéke szerint a visszatérő diktátornak nagy tervei vannak, melyek a szovjet eddigi államrend gyökeresen megreformálnák. Programja a következő: visszaállítani a magántulajdont, szabadítani az ipart és a kereskedelmet, az emigránsokat visszahívni, büntetlenséget biztosítva számunkra, nemzeti alapon teremteni meg az ország belügyi rendjét.



## Meglátogattam Dávid Ferencet a dévai vár börtönében

A hegytetőn fönt az enyészet, a rommá dült falak közül időnkint alágurul a naponkinti mállás halk obaja. Furcsa utódok tanyáznak az egykori vároban, késői kor kis ragadozói, vércsék, varjúk, kik jőjögva, vagy lomha szárnyalással zavarják a pusztulás hallgatását.

A Maros völgyéből a Retyezát felé törő viharok s szelek az egykor büszke sásfészek falai közül égen elhordták Kőmives Kelemenné porait. Hullott kövek és téglák között, régen halott a mult s az emlékezet is csak ritkán jár oda sóhajtozni. Csak romokon alul, a várhegy oldalában elfutó gonoszott utak környékén pompázik és ragyog a természet élni akarása. Tavasz van. Új élet támad, hogy utat nyisson új enyészetnek.

Lent a hegy tövében lüktet az emberi igyekvés szaporasága. Fejlődő város mozgalmas előretérése érzik meg az élő falak között, az utcák és emberek sodró forgalmában. Déva, a régi római és ak élet egyik fontos és utvonálának a centruma, ligha törődik a multtal, a modern kor ifjúságát éli.

Délelőtt van. A hegyoldalon csak egy-két gyerek rója a sétatut s míg a romokhoz érek, — hova nem ér fel az élet zaja — régi várurak ord szellemei lépnek elő. Várnagyok parancsoló angját és börtönörök kulcsosmóinak zörgését halom. Mintha fenyegetnének engem, a késői kor emberét, akit szellemi sorsközössége visz egy börtönükhez, ahol a XVI-ik század egyik legnagyobb szellemi reformátora meghalt isteni hitéért és emberi meggyőződéséért.

Ma ünnepet ülnék a világ unitáriusai Amerika földjén. Százéves fordulóját annak, hogy Erdély földéről elszállott az ige és Dávid Ferenc hitének az első vallásos társaságait az új világ földjén is megalapította. Ma tengereken túlról jön az emlékezés álás kegyelete és száll a dévai vár egyetlen épületben levő börtönének falai közé.

A kolozsvári csizmadiamester fia, aki az ember ézus hitéleti demokráciáját hirdette és ezért annyi kicsőségen keresztül a vértanúk közös sorsára jutott a dévai vár börtönében, végzettszerű szavait em hiába írta föl börtönének nedves falaira: „Kétzer tíz évig szolgáltam a hazát s hívségemet sokszor bebizonyítottam. Ha kérde, mi a vétkem, miért börtöm hazám előtt gyűlöletbe? az, hogy egy s em három Istent tiszteltem. Kegyességem, mely az stent nem engedte sokszorosítani, bűnömme lett. Hogy a részeknélküli egészet szét nem osztottam a végest a végtelennel összezavarni nyelvem nem írta; hogy a szülöttem féltem az örökkévalóval fölserélni; hogy elmémet rabbá tenni s a megmérletlent, akit a mindenség befogni nem bír, egy zűznek méhébe zárni átalattam; mert tagadtam, hogy Isten gyermekként sirjon, éhezze és szomhohozze, irtózzék a fájdalomtól s rut halállal halon meg, hogy nyelvemet vakmerőleg, tiszta leltemet hamisat szólva beszennyezni szégyeltem, — hogy az igazat kimondtam, a nemigazat tagadtam... Ezek az én bűneim, ez az én istentelenségem, ezért a késő kor bámulni fog, melyről hiszem, hogy tisztább hitet fog vallani...”

A régi falak állanak még, Dávid Ferenc emlékét örzi rajtuk egyházának emlékköve, de az általa irt zavakat letörölte az idő, befedte a nedves penész. Am rajongásuknak az ereje messze elszállt börtön és tengereken keresztül, hogy századok mulán is visszatérve, a jeltelen sir előtt áldozzon a értanu emlékének.

Állók a mult emlékének súlyos terheivel Dávid Ferenc börtöne előtt. Megelevenedik előttem a szabadon gondolkozó fejedem, János Zsigmond törtéelmi alakja, a tordai országgyűlés, ahol Erdély örök dicsőségére először lesz a hit nemcsak lelkek árt áhitatává, hanem törvények szerinti szabadsággá is.

Ráborul mindezekre a borus ellentét. Elém rémlík a gyulafehérvári országgyűlés, ahol a reakció és gyöngye jellemű Báthory Kristóf alatt győz az intrika és az egyéni érvényesülés. Börtönbe kerül Dávid Ferenc, ki előbb Erdély szellemét vezette. Rabbá válik a szabadság apostola, ki korát századokkal megelőzve, soha jogtalanságot, erőszakot el nem követett a hatalom napjaiban. Testileg összetörve, de teljes lelki nagyságában kész viselni meggyőzőlőléseért a szenvedések özönét.

Ismerete ellenfeleinek izzó gyűlöletét. Tudta azt, hogy börtönének kapui csak halála után nyílnak meg. Meghalt még elhurcolása évében, 1579 november 15-én. Sorsa a rabok sorsa volt halálában is, az ertneket egy István nevű börtönőr és a Báthoryak egyik bizalmi embere kísérte. A városon kívül,

talán a Maros parton, talán a folyó medrében — egyesek szerint egy római kő alatt — nyugszik az a férfi, kinek szellemi nagysága előtt ma Bostonban ünnepet ül az unitarizmus. Jeltelen sirja és földi szenvedéseinek börtöne előtt ma lélekben ott állnak sok százazren.

## Tömegek éhhalála Délkinában

Egész falvak halnak ki. Az utakon haldoklók ezrei fekszenek. Napirenden az emberevés

(London.) Délkinában rettentő éhínség pusztít. Különösen Kweitsou tartományban. Eddig nem kevesebb, mint ötven kerületben lépett fel az éhínség minden képzeletet felülmúló erővel. Az oroszországi tömegnyomor legszörnyűbb képei sem hasonlíthatók ehhez. Igen sok falu tökéletesen kihalt, az uccák a kiéhezett és haldokló emberek tömegével vannak tele. A kannibálizmus mindennapl. A lakosság nagyrésze megkísérli menekülni a veszélyeztetett

És a halkan omló vár falait minden multbeli jajjal és szomorúsággal együtt átöleli a diadalmas emlékezés. Az, amelyik a jajokat és szomorúságokat is szükségesnek látja, mert csak fájdalomkon át születhetik meg az emberi szellem új és új világa. Mózes Károly.

## Fekete-fehér-piros lobogók között

Hindenburg diadalmas bevonulása. Általános amnesztiával kezdi meg működését az új elnök

(Berlin.) Hindenburgnak, az új német köztársasági elnöknek a vonata hat óra előtt egy néhány perccel érkezett meg a heerstrassei pályaudvarra. A város képen meglátszik az ünnepélyes előkészület, minden házban kivétel nélkül a porosz lobogó leng, a fekete-fehér-piros zászló és csak itt-ott, a brandenburgi kapun, a középületeken látható egy-egy köztársasági fekete-piros-arany színű trikolor. A külföldi követiségek épületei is zászlódíszít iltöttek. A wilhelmstrassei elnöki palotán nincs egyelőre zászló. A palotával szembenező klub úgy oldotta meg a kérdést, hogy mindakét zászlót kitűzte.

Az előre tudott időnél egy perccel hamarabb állott meg a D-vonat, a pályaudvaron várakozó notabilitások előtt. A pályaudvar előtti téren mintegy 100.000 ember szorongott, kezükben kis fekete-fehér-piros lobogóval. Az állomás épülete alig volt feldíszítve.

A vonatból leszálló elnököt elsőnek Luther kancellár üdvözölte, azután a kancellár tízéves leánykaja nyújtott át Hindenburgnak nagy fehér virágcsokrot. Erre a notabilitások bemutatása következett s azután autóba szállt az elnök. Az utvonalon tízenöt ezer rendőr tartotta fenn a rendet. Érdekes, hogy ez alkalommal vették először igénybe a rendőri repülőgépeket. A nagy tolongásban ötven ember megsebesült.

A brandenburgi kapuig egy tiszti különítmény kísérte az elnöki automobil, itt a kíséretet diszruhás rendőresapat vette át.

Amikor az elnök a palotába érkezett, abban a pillanatban fölrepült rá a fekete-fehér-piros császári lobogó. Beavatott körökből nyert értesülés szerint Hindenburg hivatalbalépése alkalomával általános amnesztiát fog adni.

Az elnök tízenkét órakor Loebé kíséretében megjelent a Reichsrath ülésén.

## Az iskolajavaslat lesz a csucsai paktum próbaköve

A Magyar Párt elnöki tanácsa ma dönt a kalotaszegiek átirata fölött. Nagy Károly püspök pásztorlevélben hívja föl híveit a védekezésre

A magánoktatásról szóló törvénytervezet tárgyalását a szenátus bizottságai megkezdették. Nem lehet tudni, hogy a bizottsági tárgyalások mennyi időt vesznek igénybe és a javaslat mikor kerül a szenátus teljes ülése elé. A kisebbségek szakadatlanul dolgoznak, hogy előkészítsék a javaslat elleni harcot, amely hosszúnak és szívósúnak ígérkezik.

### Hogy állunk a csucsai paktummal?

A Magyar Párt elnöki tanácsa ma délelőtt 11 órától tartja ülését az iskolapusztító törvényjavaslat ügyében. Munkatársunk beszélgetést folytatott a pártelnökség néhány tagjával és megkérdezte, hogy a román néphez és ellenzéki pártokhoz intézett manifesztumon kívül a javaslat parlamenti tárgyalásain a párt álláspontjának a képviselőit milyen intézkedések történtek.

A válasz az volt, hogy a vezetőség az összes magyar szenátorok figyelmét felhívta, hogy a törvényjavaslat szenátusi tárgyalásán a Magyar Párt álláspontját kifejtse.

A pártvezetőség napok óta tárgyalásokat folytat a szászág néhány megbízottjával és bár ezek a megbeszélések még nem nyertek befejezést, biztosra vehető, hogy

a szász és magyar kisebbség egységes eljárását a javaslat elleni küzdelemben biztosítani tudják.

A román ellenzéki pártokhoz intézett manifesztummal kapcsolatosan feltettük a kérdést, hogy ha már érvényes és kötelező a „csucsai paktum”, az averescanus párt milyen álláspontot képvisel a kisebbségi oktatást megbénító javaslatl szemben. A válasz ez volt:

— A kérdés az elnöki tanács ülésén szintén szóba kerül, mert a csucsai paktummal a kalotaszegi tagozat átiratával kapcsolatosan foglalkozni fogunk. A körülmények alkalmasak rá, hogy a kérdés tisztázódjék. A törvényjavaslat sürgőssége a jelek szerint a kormány részéről

taktikai kérdés és arra szolgál, hogy az ellenzéki pártoknak, különösképpen a néppártnak megnehezítse a helyzetét és a liberálisok pozícióját erősítse. Az ellenzéki pártok által a javaslati kérdésében elfoglalt álláspontnak ugyanis messzi kiható jelentősége van, amivel a kormány számot vet. Ennek az álláspontnak a lesoégezését a javaslat sürgőssége sietteti és ennél a kisebbségeket ugródeszkának használja fel. Ilyen szempontból a kalotaszegiek átirata és az összejött körülmények alkalmasak annak a tisztázására, hogy

valójában miként állunk a paktumban vállalt kötelezettségekkel?

A pártgyébként a törvényjavaslatl szemben követendő eljárását a fejleményektől teszi függővé.

Az egyházak a javaslat ügyében egységesen, de a magyar párttól függetlenül határoznak a május 14-én tartandó közgyűléseiken. Rendkívüli érdeklődésre tarthat számot az az akció, melyet a ref. egyház vezetősége indított iskolái megmentése érdekében.

### Az iskolakérdés a templomban

Nagy Károly püspök pásztorlevelet bocsátott ki, amelyben híveit védekezésre és áldozatkészségre hívja fel a fenyegető veszedelemmel szemben. A körlevél rámutat a felekezeti iskolák fontosságára, különösen a jelenlegi kisebbségi helyzetben és vázolja azt a nagy veszedelmet, amelyet a javaslat rejt magában.

A pásztorlevelet vasárnap az összes templomokban fel fogják olvasni. A templomozás végeztével az erre a célra összehívott presbiteri gyűlésen megtárgyalják az iskolai törvénytervezetet s határozatot hoznak arra nézve, hogy a püspök mint szenátor öfelségéhez az összes hívek által aláírt esedező kérvényt nyújtson be.

A kérvény benyújtása június első felében történik meg.



# Igazolták Florea csiki mandátumát

Daianu avarescanus szenátor is kérte a mandátum megsemmisítését. Csütörtökre tüzték ki az iskolajavaslat vitáját

A szenátus mai ülésén Balázs B. Ernő interpellálja a kereskedelemügyi minisztert a viz-törvény végrehajtási utasítása ügyében és kérdi, hogy mikor tárgyalják le a csiki választás ügyét. Mihályi Polierat az igazoló bizottság elnöke kijelenti, hogy most mindjárt be is terjesztheti Florea mandátumának igazolására vonatkozó előterjesztését.

Fülöp Béla magyarpárti szenátor, aki a mandátum megsemmisítésére vonatkozó beadványt nyújtott be a szenátushoz, részletesen ismerteti a csiki választás lefolyását. A magyar párt nevében deklarációt olvas fel, amelyben kéri a választás megsemmisítését és új választás kiírását.

Hancu liberális szenátor rágalomnak minősíti, hogy a választásnál a liberális párt pressziót vett igénybe. Florea győzött, mondja Hancu, mert Gyárfás volt az ellenjelöltje, az a Gyárfás, aki a koolzsvári irredenta pártot képviseli, amely párt még ma is állandóan Budapest felé tekint. Florea tehát könnyen győzhetett ilyen ellenjelölttel szemben. Újságcikkeket olvas fel, amelyekből az világlik ki, hogy a magyarok folyamodtak törvénytelen eszközökhöz. Sértő nyilatkozatot tesz egyes magyarpárti vezérekről, mire az elnök figyelmezteti, hogy Fülöp Béla hangja mérsékelt volt és ezért neki is mérsékeltlen kell viselkednie.

## Parlamenti vizsgálatot!

Daianu esperes, avarescanus emelkedik szó-lásra és deklarációt olvas fel, melyet dr. Dobreanu az Averescu-párt csikmegyei tagozatának egyik vezető embere irt alá, s amelyben igazolja, hogy egyes kerületekben feltörték az urnákat és meg-hamisították a választás eredményét. Ironikusan mondja: Természetes, hogy a magyarok voltak azok, akik az urnát feltörték. Bizottság kiküldé-sét kéri a választás lefolyásának felülvizsgálásá-ra. Ha a kormány nem fogadja el ezt a javas-latot, tudja meg, hogy komoly események elé néz-het Csikmegyében.

Policrat előadó: Tudjuk, hogy a csucsai pak-tum beszél Önből.

Az elnök szavazásra bocsátja az igazolást, amely szótöbbséggel megtörténik. Florea mandá-tumát igazoltnak jelentik ki.

Daianu hangsúlyozza, hogy beszédében nem befolyásolta semmiféle paktum.

A szenátusban csütörtökre lesz a magánok-tatásról szóló javaslat részletes vitája.

## A kamara mai ülése

A kamara mai ülésén Ghilvai nagyváradí ta-nár képviselő felvilágosítást nyújt Tzoni paraszt-párti képviselőnek a nagyváradí liceum botrá-nyai felől tett kérdésére. Tzoni a közoktatásügyi minisztertől vár illetékes felvilágosítást.

Dr. Lupu parasztpárti vezér kegyelettel em-lékezik meg az elhalt Marghiloman érdemeiről. Indítványára az elnök a 15 perces szünetet rendel a gyász jeléül.

Szünet után Moldovan Victor nemzeti párti kérdést intéz a hadügyminiszterhez, hogy a kom-munisták elleni bünperben az eljárás miért nem folyik a törvényes keretek között és a humanitás szempontjainak megfelelően. Kívánja, hogy eny-hítsék az eljárást és ezzel szüntessék meg a vád-lottak éhségstrájkja.

Lupas nemzeti párti a brassói Saguna liceum közeli jubileumára hívja fel a kormány figyelmét.

Pan Halippa a beszarábiai lapok cenzuraja miatt szólal fel. Előadja, hogy a cenzura súlyos-sága miatt Beszarábiában teljesen lehetetlenné vált a lapok megjelenése.

Madgearu interpellálja a hadügyminisztert, hogy az Armstrong repülőgépgyárral kötött szer-ződést miért nem mondta fel hat hónappal ez-előtt.

— Ha a minisztert most állása köti abban — mondja — hogy felvilágosító feleletet ad-hasson, akkor mondjon le és úgy adja meg a fe-lelős ényezőkötől a szükséges felvilágosítást.

## Megkezdtek a Léderer-pör főtárgyalását

Léderer beismerésben. Nem emlékszik a gyilkosság részleteire. Lédererné az angol lord leánya

— Az Újság budapesti tudósítójától —

Az utóbbi idők számos idegrázó szenzációi közül is kiemelkedett az a borzalmas gyilkosság, amelyet ez év februárjában Léderer Gusztáv csendőrfőhadnagy és felesége követtek el. A véres bűnügy nem maradt Budapest helyi szen-zációja; csakhamar bejárta egész Európa sajtó-ját és a képesújságok külön szenzációként közölték le a gyilkos házaspár és a feldarabolt Kodelka mészáros képeit. Érthető tehát, hogy a gyilkosság törvényszéki tárgyalása elé a legna-gyobb érdeklődéssel tekintett Budapest közön-sége. A tárgyalóterem szorongásig megtelt, de még az épület előtt is hatalmas tömegek ácsorognak, hogy pontról-pontra hirt kapjanak a tárgyalás menetéről.

„Tudom, hogy halál jár tettemért“

A bíróság délelőtt 10 órakor vonult be a tárgyalási terembe Apáthy ezredes hadbíró veze-

tésével. A bevezető szavak után az ügyész fel-olvassa a vádiratot, amely előre megfontolt gyilkosság vádjával illeti Léderert s ezért a katonai büntető törvénykönyv megfelelő para-grafusa alapján kötél általi halált indítványoz.

Léderer halálapadtan hallgatja végig a borzalmas eset leírását. A felolvasás befejezése után kérdezés nélkül előre lép s kissé gyenge, de határozott hangon jelenti ki:

— Bűnösnek érzem magamat. Tudom, hogy tiszti kardbajtomat meggyaláztam s ezért halál-büntetés jár. Ezerszer szembenéztem a halállal, most sem félek.

Azután mentiségére előadja, hogy Kodelka meggyilkolása nem rablási szándékból történt. A védő kéri a főtárgyalás felfüggesztését, hogy a vádlottat két hatósági elmeorvossal megviz-sgáltassák. A tárgyalást vezető elnök elutasítja a védelem kérését s megkezdí Léderer kihall-gatását.

## Megöltem ...

Léderer higgadtan mondja el, hogyan is-merkedett meg Kodelkával. Január hetedikén, szolgálati ideje alatt véletlenül haza vetődött s ekkor kihallgatta a szomszéd szobából, hogy Kodelka feleségének szerelmi ajánlatokat tesz. Nem akarta azonnal kiutasítani Kodelkát, mert kíváncsi volt felesége viselkedésére. A gyilkos-ság lefolyására alig emlékszik. Felesége szemre-hányásokkal üldözte napok óta. Azt mondta, hogy asszonyi tisztessége előtte semmi, gyáva és ne merje azt mondani, hogy a haretéren volt.

— Igyekezett ont valamire rábírní? — kérdi az elnök.

Léderer nem válaszol, percekig szótlan, majd csak ezt az egy szót ismétli meg.

— Megöltem ... ezzel a revolverrel öltem meg — mutat az elnök előtt fekvő katonai re-volverre. Arra sem emlékszik, hogy a hulla fel-darabolását ki végezte. Homályosan rémlik,

mintha másnap a Margit-hídról a Dunába üri-tette volna a koffer tartalmát. A részletekről azonban semmit sem mondhat.

További vallomása során elmondja, hogy felesége karácsony estéjén likörbe kevert ópium-mal meg akarta mérgezni Kodelkát, sőt, hogy biztosabb legyen, az ereit is fel akarta metszeni, de nem volt bátorsága. Egyébre nem emlékszik.

## Azelőtt anstándig kasszirnö

Azután Léderernét hallgatták ki. Az el-nöklő ezredes figyelmeztette, hogy ha nem akar, nem kell vallania, mire Lédererné gondolkodás nélkül felelt:

— Némétül vallani fogok.

Hosszasan, bőbeszédűen beszélt el élete történetét. Lédererrel 1912-ben ismerkedett meg Pozsonyban, ahol „szerény“ (anstándig) kasz-szirnö volt.

— Mi volt az apja? — kérdi az elnök.

— Angol lordnak vagyok törvénytelen gyermeke — jelenti ki nem minden büszke-ség nélkül.

Elmondja aztán Kodelka udvarlásának tör-ténetét. Férje vallomásaival szemben tagadja, hogy karácsony estéjén Kodelkát ópiummal meg akarta mérgezni. Az sem igaz, hogy férjét bele-heccelte volna a gyilkosságba.

Lédererné kihallgatása még folyik.

— A zsidó egyetemi hallgatókat segélyez-bizottság küldte be hozzánk Eisler Mátyas fő-rabbi aláírásával a következő sorokat: A kolozsvári orsz. zsidó diákszegélyző-bizottság akciój-kezd mindinkább tért nyerni az emberbaráto-részvevő lelkében. Különösen az aradi és lugos hitközség és egyéb testületek vezetői tanusíta-nak szép cselekedetekben megnyilatkozó meg-értést, a nemes ügy iránt. De visszas és foná-jelenségek is mutatkoznak. Itt is, ott is illeték-telen egyének lépnek előtérbe, akik megbízá-és felhatalmazás nélkül indítanak gyűjtést, am-nem lehet kellőképpen ellenőrizni. De néha a-illetékes körök akciója is megoszlik és keres-tezi egymást, ami szintén hátrányára van a-ügynek. Kérjük ezért a közönséget, hogy adó-mányaival kizárólag bizottságunkat keresse fe-amely a nagy nyilvánosság ellenőrzése ala-működik és egyedül nyújt biztosítékot az irán-hogy minden fillér a diáknymor enyhítésé-fordítatik. A hitközségeket és egyéb egyesü-teket pedig kérjük, hogy ne késsenek az álland-járulékok megszavazásával, mert a szüksé-éppen most, az új szemeszter küszöbén a leg-nagyobb. Beiratasi és vizsgadíjakra, kurzus-laboratóriumi illethekekre óriási összegek kellene-nem szólna az élelmezési segélyekről. Ujabb-nagyobb adományok érkeztek a fent említett-ken kívül a kolozsvári, Temesvár-gyárvárosi-nagylaki hitközségektől, a nagyenyedi nögyle-től, Wagner Adolfné (Gimes-Facset), dr. Szá-ntalné (Szilágycséh), Molnár Józseftől (Pa-kota) és Selényi Marcelltől (Kolozsvár). Továb-szíves adományokat kér a bizottság a Bergn-Mór cég címére, Kolozsvár, Str. Regina Mar-18. sz.

— Életfogytiglani fegyház helyett — halál-ítélet. Budapestről jelenti tudósítónk: Luxi-József foglalkozás nélküli napszámos, aki — mi-annak idején már megemlékeztünk róla — Pes-szentlőrincen Simán Endre hirlapíró és Simán-édesanyját meggyilkolta s rágyújtotta a háza-a mai napon a tábla halálra ítélte. Az ügy tö-vényszéki tárgyalásán az ítélet életfogytigla-fegyházra szolgált, amit azonban az ügyész me-felebbezett. Hosszu idő óta ez az egyetlen bü-ügy, amelynek ítéletét a tábla súlyosabbra vá-toztatta át, avagy talán könnyebbre?

— Harmincnapos hadgyakorlatra behívják 1921. évi kontingenst. Bukaresti tudósítónk je-lenti: A Monitorul Oficial mai száma közli a hadügyminiszter rendeletét az idei hadgyakor-latokra vonatkozólag. Eszerint az 1921. évi ko-tingenst a nyár folyamán 30 napra fogják be-hívni. Az időpont meghatározására a legfőbb katonai parancsnokság illetékes.

— Anyós és vő életveszélyes közelharca. Sz-mári tudósítónk jelenti: Bórvély községben Hossz-sándorné már régebb idő óta haragos viszonyban-vejével, Steinlein Lajossal. Tegnapelőtt éjjel az ö-r-összony hirtelen elhatározással elment veje lakásá-ahol — úgy látszik — alaposan összeszólalkoztak-ohsszuné egy konyhakéssel vejét összeszurkálta. S-lyos sérülésekkel szállították be a haragos anyós-dozatát a nagykarolyi közkörházba, ahol élet és-lál között leheg. Hosszuné a rendőrség vette őrizé-

## GYOMORÉGÉS, ROSSZ SZÁJIZ,

de levertség és bágyadság is igen sokszor a rossz emésztés következménye és gyorsan el-mulnak, ha időközönként 1/2-1 pasztilla

# KOPROL

## JÓIZŰ HASHAJTÓ CSOKOLÁDÉT

veszünk be.

Ügyeljünk a KOPROL névre, mert mint minden jó cikket, a KOPROLT is utánozzák és hamisítják. Minden dobozon és minden pasztillán rajta kell lennie a Koprol névnek, amely törvé-nyesen védve van.



# UJSÁG

## Lehullott egy virágszirom

(Kolozsvár). Tavasszal nagyon sok fehér virág hull le a sárba. Viharos felhők jönnek, szél sóhajtásuk s jóakarata a haragjuk. Atzagnak a fák lombjai között s amíg megeredt keblük drága öppjei nyomán egyenesebbre állanak a gyenge szálak, a fák alatt virágzó gyümölcsfák töve örül, ezernyi fehér és rózsaszínű virágszirom a sárban.

Ilyen a vasár. Az emberek pedig jönnek, magasra emelik homlokukat a friss levegőben, szemükben csillog az öröm s bizony nem veszik észre, hogy oromb alábukkal ellapadják a tavasz dozatait.

Nem is tudom mért irtam le ezeket a futó gondolatokat. Történetem ott kezdődik, hogy Ponce Mariska két éves fejedű kisleány, csöpp, mint egy rózsabimbó, fehér és mosolygós, mint egy harmatra kibomlott virágszirom, tegnap leült az élet fájáról. Nem úgy egyszerűen, mint amikor a virágszirom ismeretlen bánattól lehervad, hanem erőszakosan, úgy, mint amikor a tavaszi szél sárba lerázza a fák színes álmait.

Kora délután volt, vidáman sütött a nap, a kis Mariska szülei dolgozni akartak, mert eső jön s ilyenkor szerencsés új életkezdést találni a földre. Ajtó mögé zárták a kisleányt, mert a kislány szobába, ahova minden erőlködése elérte, hatott be a tavasz. Am Mariska kis rózsabimbó volt, akinek kellett a napsugár. Keserves és hűvös nem is mehetett el az édes apa füle mellett nyomtalanul.

— Ne sirj no! Csinálok kicsi hajót — vigasztalta — s aztán hajókázni fogsz a cseberben...

— Hajókázni... — tapsolt Mariska s könyvet nyitott, a szemé már vidáman csillogtak, mint rózsaszálon a harmat.

Aztán hajókázott. Edesapja, édesanyja a kislány veteményeket állítottak sorba, ő pedig a cseber mellett állott s vékony cernahan-dan dalogatta százféle dallamra...

„Kicsi hajó uszik  
A palatka lefelé...”

Az égen ezalatt összeegyezkedtek a felhők. Megindultak lassan az ég közepe felé. A nap elhajlott, mert nem akart tanúja lenni ennek a halál-játéknak. Akkor lehullott az első esőcsepp, pontosan a kicsi hajóba.

— Eső esik... — motyogta Mariska — elhullott a kicsi hajó.

Belehajolt a cseberbe, hogy kifogja a játék-ert. Rövidke ujjai elől azonban elsiklott a hajócska. Még beljebb hajolt: egyik kezével a cseber peremét fogta, rózsás lábujjcskái pedig alig érintették a földet... Es akkor? Akkor hirtelen változott a tavasz jóakarata: nagyot dörögött az ég és kicsi Mariska panasz és sikoltás nélkül előrehajolt a vízbe. Egy-két buborékban színtre szállott a lelke, hogy panasz legyen a felhők urának. Rózsás lábcskái pedig kiállottak a cseberből, mint két imént letépett rózsakocsa. (k. s.)

— Costa prefektus válasza Szabolcska Mihály napi üdvözlétére. Temesvári tudósítónk jelenti: Temesvár magyar köreiből igen jó hatást váltott ki az a beszéd, amelyet Costa Gyula dr. prefektus a május 10-i ünnepek alkalmával nála tartó küldötteknek nyilvánította. A beszéd magyarországi nevében hosszabb beszédet mondott Szabolcska Mihály református esperes, aki fejtette, hogy a szívek és a lelkek egyesülését csak szeretettel lehet keresztülvinni. Ezt a szeretetet kívánja minden román honfitársának, mindenkorinak kormányának pedig krisztusi bölcsességet kíván, amelynek révén a lelkek egyetemes kiterjesztése legyen a nem román nemzetiségű állampolgárok részére is, a közös hazáért és felvirágoztatására. Beszéde végén a prefektus felhívta Szabolcska Mihály beszédére, hogy a román nép, amely sokat szenvedett és minden veszedelem között meg tudta őrizni nyelvét, tisztelősen akarja tartani más népek nyelvét és kulturális örökségét is. Az egyesülés nem csupán a román nép ünnepe, hanem a románságnak gondolnia kell arra, hogy szeretetben van az igazi egyesülés. A prefek-

tus e nyilatkozata az előző évek ridegebb nyilatkozataival szemben az összes jelenlévő magyarok körében kellemes meglepetésként hatott.

— Vizsgáztatják a munkáspénztári tisztviselőket. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Kellemetlen meglepetésben volt a napokban részük a marosvásárhelyi munkásbiztosító pénztár magyar tisztviselőinek. Egy rendelet érkezett a munkásbiztosítóhoz, amely a magyar tisztviselőket felszólítja, hogy május 13-án álljanak a munkásbiztosító pénztárnál megjelenő bizottság előtt vizsgára. A tisztviselők a legnagyobb aggodalomban vannak, mert még nem is sejtik, hogy a bizottság csak románnyelvi tudásukat fogja-e felülvizsgálni, vagy pedig egyéb vizsgáról is szó van.

— Ma reggel végezték ki Molnár-Tóth Józsefet. Molnár-Tóth Józseffel, a rákoskeresztúri tömeggyilkossal a tegnapi közölték, hogy nem kapott kegyelmet. Molnár-Tóth, aki mielőbbi kivégeztetése érdekében már napokkal ezelőtt éhségsztrájkot kezdett, megnyugvással fogadta a hírt. A papot elutasította magától, csupán feleségétől és nővérétől búcsuzott el. Kivégzése reggel hat órakor történt meg.

— Szegény öreg kezek. Itt ül előttem, a kerületi kapitányság ragyogó napfényben pompázó udvarán egy ütött-kopott rendőrpádon. Olyan, mint egy Millet-kép: kis, törpödött anyóka, s háttérben a vigasztalan semmi, a tűzfal változatlan szürkesége... Lopott. Látnom fölöttem a törvény súlyos kezének az árnyékát. Az anyóka vállai közé huzza kis madárfejét előle, de mozdulni sem mer. Csak ül, egyedül és hallgatagon, maga elé málázva s két ráncos, lugtól kimart keze reszket az ölében, mint két öreg madár... Jó kis madarak ezek a kezek. Goldstein Leopold Munkás uccai kereskedő nyolcszáz lejét, Virág József cigányzenész pénztárcáját, nagymennyiségű ruhaneműt, tyukot, csibét segítették helyükről elrepülni ezek a remegő, öreg kezek. Mert Pop Anasztázia nemcsak mosni járt a gyanútlan gazdához, hanem lopni is s a szemfüles rendőrség egy fehér tyukkal a karja alatt csípte el éppen. Aztán megkerült a zenész ur pénztárcája is a párna alól s Pop Anasztázia, negyvenéves mosóné itt gubbaszt előttem a rendőrpádon.

— Miért, miért kell lopnia?

Zavarosan égne a szemei, amint felnéz. Igazát vitatja gyengéskén: hiszen maga is alig hiszi, hogy hitelt adnak neki... Igaz, mondja révedezve, — egy kicsikét ittam is; ezért volt. Nem is tudom, miért is...

— Volt már büntetve?

— Soha még. De tudom Istenem, hogy ezután nem iszom, csak most az egyszer...

Szegény, remegő, öreg és munkás kezek! Nagyon sajnálalak titeket, mert egyedül csak ti vagytok itt méltatlanul kijátszva. Ti, akik dolgoztatok negyven éven keresztül, hogy aztán idecsaljon a verembe az alkohol. A ti remegő kezeitek a halál; az alkohol gyengesége s az akarat végvonaglása. Pop Anasztázia ülni fog egy darabig, hogy aztán annál jobban kívánja az alkohol végzetes csókját, ők már el vannak jegyezve egymással: de ti, szegény öreg kezek, ti meghaltok a becsületes munka számára, öregsétekre, midőn már pihennetek kellene.... —ab.

— Magyarország és Románia sportérinkezése. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Az MTK legutóbbi váradai szereplése során a két ország vezető sportembereinek beszélgetéseiben szóba került a sportérinkezés felvételének szükségessége. Fodor Henrik dr., a neves magyar sportférfiu, az MTK igazgatója teljes megértéssel fogadta ezt a közeledést és megígérte, hogy a Magyar Labdarúgó Szövetségnél interveniálni fog a két ország sportérinkezésének minél intenzívebbé tétele érdekében. Most jól értesült helyről kapjuk a hírt, hogy az ilyen irányú megegyezés a közeljövőben létre jön és a program megállapítása is csak néhány nap kérdése. Először a kolozsvári Universitatea fog a tervek szerint Budapesten a BEAC-cal játszani, azután a Kinizsi, majd a NAC és a nagyváradai Török utaznak Magyarországra, ahol elsőrendű csapatokkal fognak mérkőzni.

\* Értesítés. A cluji Csizmadia Mesterek Italmérő Szövetkezetének 1925. évi május hó 19-ére hirdetett közgyűlése közbejött akadályok miatt folyó hó 20-án reggel 8 órakor lesz megtartva. A felszámoló-bizottság.

— Az unitárius teológusok bálja. A „Dávid Ferenc Egylet” ifjúsági köre az unitárius teológia akadémia ifjúságával karöltve 16-án, szombaton este 8 órai kezdettel az unitárius kollégium tornatermében műsorral egybekötött tavaszi táncmulatságot rendez. A műsoron Gálffy Edith, Székely Magda, Karácsonyi Ili a Magyar Színház művésznője, Gyallay Domokos, Neményi Lili, Bányász István, Török Emil, Kovács László, Jankoff Boris, Kolombán Mózes, Utó Lajos zenetanár, Major József, Wollheimer Ferenc és Pál zongora-, ének-, felolvasás és táncszámokkal szerepelnek.

— A munkásszabadiskola záróelőadása, melyet engedély hiányában ismételtelen el kellett halasztani, ma, szerdán, folyó hó 13-án este 8 órakor lesz megtartva „Tudományos szocializmus” címmel. Vendégeket szívesen lát a kulturbizottság. (Uj Építőmunkás-otthon, Str. Văii, volt Patak-ucca 7 sz.)

— Kloroformos betörés a Szondi-uccában. Vasárnapra virradólag Varga János Szondi-ucca 66. szám alatti lakásába három ismeretlen tettes az ablakon át behatolt és kloroformmal még jobban elkábítva az alvó családot, körülbelül 12.000 lej értékű ruhaneműt és pénzt raboltak el. A véletlen kezébe adta a tetteseket a rendőrségnek, három fiatalok szökött fegyveres személyében, kiket a tegnapi nap folyamán, lopott ruhákba öltözötten, de mezítláb, a pályaudvaron csíptek el. Vallatásukkor kiderült, hogy a pénz és a ruhák egy részét a Bükk-erdőben ásták el, hol a kiküldött detektívek rá is akadtak. A fiatalok bűnösök körülbelül két héttel ezelőtt szöktek meg a fogházból, hol is alig volt hátra még egy hónapi leültnivalójuk. Szökésük így még súlyosítani is fogja új bűnüket.

— Amikor a kigazda mulat a városban. Marosvásárhelyről jelenti: Egy harasztkeréki kigazda szombaton este több marhát hajtott be Marosvásárhelyre azzal a reménnyel, hogy jóáron adhat tul rajtuk. Ez a reménye azonban nem teljesült, mert éppen vasárnap lévén, nem tudta eladni. Különböző korcsmákban, mulatóhelyeken töltötte el a napot és az éjszakát. Reggel, mikor kijózanodott, a rendőrségre ment lehangoltan, mert nem találta a pénztárcáját. Ötezer lejt loptak ki a részeg gazda zsebéből. Azt sem tudja, hogy hol vették ki a zsebéből. A rendőrség nyomoz, a falusi gazda pedig megbánta, hogy megismerte a város éjszakai életét.

— Gyilkossági kísérlet fölmentéssel. Nagyvárad tudósítónk jelenti: A nagyvárad törvényszék tegnap délelőtt vonta felelősségre a gyilkosság kísérletével vádolt Fazekas György rendőrt, aki a múlt év december 19-én Molnár György rendőrtisztet megtámadta és két lövést is leadott rá. A ma délelőtti tárgyaláson az ügyész gyilkosság kísérlete címén emelt vádat. A vádlottat kihallgatták. Azután azonban Molnár György és a közzádló is kijelentette, hogy Fazekas megbüntetését nem kívánják, mivel meggyőződtek, hogy a tett elkövetésekor ittas állapotban volt. Erre a törvényszék a vádlottat felmentette.

\* A cluji „Vegetárius Egyesület” f. hó 17-én, vasárnap d. u. 5 órakor az Építőmunkások Otthonában (Str. Văii, volt Patak u.) közgyűlést tart, amelynek programja következő: 1. Uj tagok felvétele. 2. Alapszabályainak a törvények szerinti kiegészítése. Az összes vegetáriusok felkérnek a megjelenésre.

\* Minden jó, ha a vége jó. Ez a történet szomorúan kezdődik, amennyiben arról van szó benne, hogy egy szerény jövedelmű hivatalnok felesége bevásárlásra indult s utközben kiszámított pénzének egy részét elvesztette. Szomorúságában önkéntelenül az előtte haladó emberek után ment és így eljutott az átépítés alatt levő Golya-Áruházba. Itt érte az a meglepetés, hogy megmaradt pénzével be tudta szerezni összes szükségletét. Amennyit veszített a vámon, megnyerte a réven.

NAGY ANGOL fürdőszappandarabja 17 lej a RÓZSA-ROYAL-DROGÉRIABAN CLUJ, Fő tér 26.

**H Á Z A K A T**  
minden nagyságban, árban, és Kolozsvár minden utcájában, valamint kisebb-nagyobb földboltokat Kolozsvár határában

**I N G Y E N**  
közvetített vásárlóknak a Széchenyi-tér 4. sz. alatti törvényszéki bejegyzett

**L L O Y D**  
Bankbizományi és Kereskedelmi Vállalat.  
Csakis délelőtt 9-10-ig és délután 3-5 óra között. — Ugyanitt pénz helyettesítő 24 százaléktól feljebb azonnal folyósítottak.



# KÖZGAZDASÁG

## Riasztó hírek külföldön a romániai kereskedelem megbízhatóságáról

Milyen feltételek mellett szállít a német ipar? Csehszlovákia beszüntette az áruhitelvezést

— Az Ujság tudósítójától —

(Kolozsvár.) A napokban hangzott el a parlamentben Duca külügyminiszter expozéja, amelyben külföldi sajtószolgálatunk nagyszerű megszervezettségét illette dicséret szóval. Későbbi kontraszt volt ez a nyilatkozat, mert ugyanakkor, amidőn elhangzott, a külföldi sajtó valóságos irtóháborút indított a román kereskedelem nemzetközi bonításának megbontására.

A német sajtó és a német közvélemény agresszív magatartására még találhatunk enyhítő magyarázatot a hónapok óta tartó gazdaságpolitikai feszültségben, bár sajtószolgálatunk — ha megérdemelné nevét — jelentékenyen csökkenthetné volna a helyzet kiélezését.

A román-német konfliktus kitörése alkalmával a német sajtó kiméletlenül támadta a román kormány állásfoglalását. Ez a heves támadás április közepe táján, amikor úgy látszott, hogy a két kormány a kölcsönös engedelemre állapodott meg, fog helyezkedni, majdnem teljesen ellanyhult. Az utóbbi két hét alatt azonban a közeledés meghiusulta következtében a német sajtó még nagyobb apparátussal látott hozzá a romániai gazdasági állapotok javulásába vetett bizalom megingatásához, mint annak előtte.

A külföldi közvélemény bizalmatlanságának újabb következménye máris mutatkozik. A német gyárak ugyan már hónapok óta csak előzetes fizetés

esetén teljesítenek a romániai cégek részére szállításokat, most azonban csak abban az esetben szállítanak, ha a megrendelő kötelezettséget vállal, hogy abban az esetben, ha a kormány az árut lefoglalja, a kár a megrendelőt terheli. Addig, míg a romániai kereskedő ily értelmű nyilatkozata a német gyár kezéhez nem jut, a szállítást utnak sem indítja.

Ennek a bizalmatlanságnak helyes fokmérőjét csak akkor találjuk meg, ha számot vetünk azzal, hogy a német nagyipar a tulprodukción ellen számos szakmában üzemeleépítéssel védekezik. És akkor, amidőn a német gyárak hallatlan erőfeszítéseket tesznek árukészleteik értékesítésére, ezek a vállalatok még romániai lerakataik számára sem mérnek árut szállítani.

Külföldi sajtószolgálatunk azonban nemcsak Németországban mondott csődöt, hanem hasonló helyzet előtt állunk Csehszlovákiában is. Komoly és rendesen jól informált prágai szaklapok oly értesüléseikről számoltak be a napokban, hogy Romániában moratórium alá esik minden külföldi követelés, tekintet nélkül a követelés keltére. Ennek az alapján téves hírek az elterjedése azzal az eredménnyel járt, hogy a csehszlovákiai cégek csakis készpénzes esetekben szállítanak Romániának, bizonyos árut pedig egyáltalán nem adnak romániai cégeknek.

különösen azokat az árukat érintette súlyosan, amelyek az állam által kezelt magánvasutak valamely vonatszakszágát érintették. További újítás a negyvenöt százalékos kedvezményes vasúti tarifának alkalmazása az állami kezelés alatt álló magánvasutakon is. Az új rendelet a darabáruforgalomban, különösen az elsőrendű élelmiszer-cikkek szállításában, deklarációt végzett s így ezután e cikkek jórészt (mint a kávé, rizs stb.) olcsóbb tarifa mellett szállítják. Tagadhatatlan viszont, hogy a körülbelül egy időben megjelenő rendelet és a külön díjszabás ellentétes rendelkezéseket is tartalmaznak, különösen az idegen kocsik üresen való futásának díjszabására és a fuvardíj biztosítására szolgáló biztosítékok letételére vonatkozólag. Romániában szeretnők, hogy ezek az ellentmondások rövid időn belül eliminálódnak. Itt említjük meg, hogy a bukaresti CFR vezérigazgatósága egy új áru-beosztáson dolgozik, amely különös tekintettel lesz a szállítandó áruk értékére és ennek megfelelően a darabáruosztályozás számát is jelentékenyen fel fogják emelni. Hír szerint az új tarifaosztályozásnál Csehszlovákia kedvezőbb áruosztályozása fog alapul szolgálni.

Megoldják Brassó villanyellátását. Már régóta tárgyal Brassó város tanácsa egy regábeli konzorciummal a városnak villanynal való ellátása tárgyában. Amint most értesülünk, a tárgyalások eredményre vezettek, sőt a napokban már a vezetékek lerakását is megkezdik. A villanyt Szinajából vezetik Brassóba a Prahová völgyében levő hatvanezer lóerős villanyüzemből, ahonnan Bukarestbe is vezették annakidején az áramot. A munkálatok eddigi számítások szerint hetvenmillió lejbe kerülnek.

Megmozdulnak a vendéglősök és italmérők. A készülő szesz-törvény, amely a vendéglősök és italmérők létfenntartását veszélyezteti, nemcsak a városok, hanem a községek italmérőit is felrázta közönyűkből s elhatározták, hogy a már több éve eredményesen dolgozó vendégipari munkaadók ipartársulata köré csoportosulva, május hó 21-én d. u. 3 órakor a kolozsvári iparkamara közgyűlési termében közgyűlést tartanak, amelyre teljes számmal fog a vidék felvonulni. A közgyűlés legfőbb tárgya a szesz-törvénytervezet elleni állásfoglalás. E közgyű-

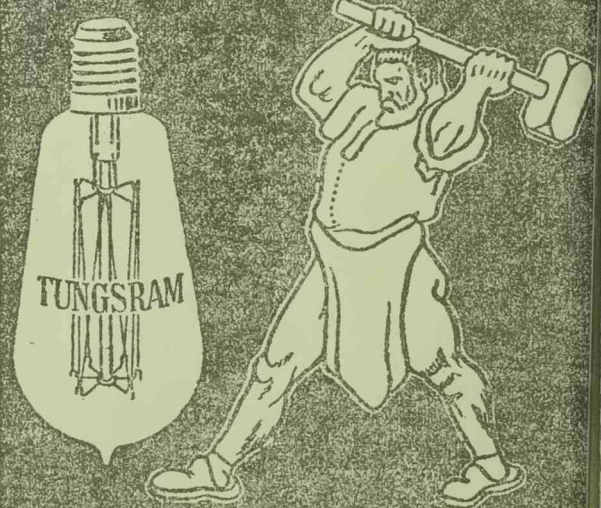
lésen a kormány is képviseltetni fogja magát s a kormányképviselő részletesen fogja ismertetni a törvénytervezetet. A vendégipari munkaadók ipartársulata ezután felhívja a figyelmét az érdekelteknek, hogy mennél számosabban vegyenek részt a közgyűlésen. Aki pedig nem tagja a társulatnak, az mielőbb jelentkezze irodájukban. (Kolozsvár, Calea Victoriei 51., földszint 36.)

\* A Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. értesíti igen tisztelt betéteseit, hogy a betéti kamatlábat f. hó 15-étől kezdve 2 százalékkal leszallítja.

\* A Kolozsvári Erdőipar Részvénytársaság 1924 június 28-án tartott közgyűlése alkalmával elhatározta, hogy 1,380.700 lejt kitevő alap-tőkéjét 10,000.000 lejre emeli és felhatalmazta az igazgatóságot ezen határozat keresztülvitelére, mely a Comisiunea Special Economica 30790—1925. száma 1925 április 1-én kelt határozata alapján jóváhagyatott. Ezen meghatalmazás alapján nyilvános aláírási felhívást bocsátott ki 86193 drb új kibocsátású, látraszóló, drbonként 100 lej n. é. részvény jegyzésére. Minden részvényesnek jogában áll, hogy 100 lej árfolyam mellett minden darab régi részvény után 6 darab új részvényt jegyezzen. Ezen elővételi jog bejelentésének határideje 1925 május 20-ika azzal a hozzáadással, hogy ugyanakkor a régi részvények a részvénytársaság elűi irodájában (Cal. Reg. Ferd. 24.) lebélyegzés végett benyújtandók. Jegyzési feltételek: A jegyzéssel egy idejűleg minden egyes részvény után 30 lej míg a fennmaradó 70 lej legkésőbb f. év június 30-ig fizetendő le, amely időpontig teljesen ki fizetett részvények a folyó üzleti évben már rendszeres osztalékban fognak részesülni.

Valódi angol RASERMIC borotva szappan kapható ROZSA-ROYAL-DRO GÉRIABAN CLUJ, Fő tér 26.

# TUNGSRAM



## A LEGTARTÓSABB ÉGŐ

### Pénzkölcsönt

legkedvezőbb feltételek mellett leggyorsabban, ha óhajt forduljon a közismert Lloyd bankbizományi vállalatához, volt Széchenyi-tér 4. emelet. (Csakis délelőtt 9—10 és délután 3—5 között.)

MINDENKI MINDENÜTT CSAKIS  
**ELŐPATAKI VIZE**  
KÖVETELJEN.

Közeleg már a huzás napja

Rosszul jár ha halogatja

és nem siet **Tordai-utl 200 lejes** villasorsjegyet vásárolni. Beköltözhető, adó- és rekvirálásmentes, 1 és félmillió értékű, 120 ezer lejt jövedelmez évenként. — Kaphatók: bankokban nyílt **Siroccónál** Cluj, Str. R. üzletekben és a **Maria 14. sz.**

H u z á s:

1925. május 29-én



# RONALOM-ÉS-MŰVÉSZET

## Haláltánc

(Strindberg négyfelvonásos drámája a kolozsvári Magyar Színházban.)

— Kettőnk közül mégis melyiket sajnálod, kurt? — kérdi egy rezignált pillanatában az éte párjával huszonöt év óta elkeseredett harcban álló kapitány.

— Mindkettőtöket, — feleli mélységes bánattal a lelke mélyéig felkavart jóbarát — de téged mintha valamivel jobban sajnálnék, öreg pajtásom.

Erre a valamivel jobban-ra épített négy felvétel és kínos felvonást a „nőgyűlölő” Strindberg, a „színész nő férje”. Férj és feleség mindenkitől elzárt várbán élnek, rendeltetésük, hogy egymást gyűlölve és gyötörve éljék le az életet, mert így rendeltetett, mert ez az ő különös menekülés. Esküdt ellenségei egymásnak, nyomban cinkosukká avatják az első megérkezőt, aki kezük ügyébe kerül, hogy felhasználhassák a másik fél ellen vívott harcban, az asszony a féltelmetesebb, a kiméletlen. A férfi részéről mintha valamivel indokoltabb volna a gyűlölkedés, mert röviden: az asszonyban kevesebb a morális érzék.

Hogy ez a strindbergi gondolatmenet minél erősebb bélyegzővasként beleégesse magát a hallgató lelkébe: két végsőig tulzott, szertelen temperamentum együttesét dolgozza föl lidéromásként ható drámává a keserű északi tájak. És helyenként úgy hat, mintha az író a szubjektívebb élményei közül válogatta volna a színeket. Az ő életét is egy színész-nőből anyává lett feleség mérgezte meg s mintha a Haláltánc hősnője közeli rokona volna annak a nőnek, akit Strindberg önvallomásaiból ismerünk. De a kapitány tulfutott hű, önfejlő és szertelen figurája is nagyon emlékeztet az íróra, akinek egyoldalú sötétlátása patológus aláfestésű ugyan, de ebben a nemből egyedülállóan nagy.

A színház e nyomott tónusu, nehéz megteremtő darabot még komorabb hatásúvá huzta. Az enyhébb színeket még megcsillanni sem engedték, sem Táray a férj szerepében, sem Csáky Margit az asszonyéban. Pedig volnának benne ilyenek is. Táray nagyon sokat mélyített Bárdos Artur rendezői keze, amely úgy adja formálni a színészenyagot, mint a szobrász ajai az engedelmes plasztikát. Minden újabb kolozsvári szereplése újabb nagy fejlődését mutatja Táraynak, aki ma már nagyot haladt a kiválóan a jellemzéshez vezető uton. Mozdulatai fegyvermezettebbek, játéka tudatosabb, komikusabb s ezzel súlyosabb is. Ezzel irányban vesztett patetikusságából, előnyére.

Izsáky Margit is nagy fejlődést, mélyülést mutat hosszabb pihenője után. Csak a kitoréban nincs még elég vívóerő és az asszony karakteréből a puhább vonásokat nem tudta még kifejeztetni. De helyenként egyszerű eszközökkel megüti a szerep kívánta legtisztább hangot s egészben véve ez az alakítása magában fölülte áll a korábbiaknak.

Forgács Sándor volt a harmadik főszereplő, házastársak „kis poklába” véletlenül került jóbarát. Az első és második felvonásban kifőrtástan, de a harmadik felvonásbeli kitoré és egyedibeli bucsuja már nem volt teljes illúziót keltő. A szerep itt nem fűdi az egyéniséjét. A jelentéktelen kisebb szerepek vívói sírán illeszkedtek az együttesbe. A rendezés Sándor kezében minden árnyalatot kihozott, az adott körülmények között. (Szj.)

### A kolozsvári Magyar Színház heti műsora:

**Haláltánc.** (Táray Ferenc vendégjátékával. Ujdonság másodszor. Napi bérlet 117. sz. A. Sorozatszám 201.)  
**Lakmé.** (Sándor Erzsébet kamaraénekesnő vendégjátékával. Mérsékelt emelt helyárakkal. Napi bérlet 118. sz. B. szám. Sorozatszám 202.)  
**Krizantém.** (Operettujdonság először. Karácsonyi Hível és Neményi Lillivel. Premierbérlet 58. sz. Sorozatszám 203.)  
**Ember tragédiája.** (Ifjúsági előadás olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: Dr. Patai József. Sorozatszám 204.)  
**Krizantém.** (Operettujdonság másodszor. Karácsonyi Hível és Neményi Lillivel. Napi bérlet 119. sz. A. Sorozatszám 205.)

Vasárnap d. a. 8 órákor: Fügőfalevél (Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 206.)

Vasárnap d. u. 5 és fél órákor: Délibáb. (Ujdonság 6-szor. Poór Lillivel, Hoykó Ferencel. Leszállított helyárakkal. Sorozatszám 207.)

Vasárnap este 8 órákor: Krizantém. (Operettujdonság 3-adszor. Karácsonyi Hível és Neményi Lillivel. Bérletszűnetben. Sorozatszám 208.)

Hétfőn: Krizantém. (Operettujdonság 4-edszor. Karácsonyi Hível és Neményi Lillivel. Napi bérlet 120. szám. B. Sorozatszám 209.)

**Krizantém.** A Három grácia, a Nótás kapitány és a Fügőfalevél volt ennek az évadnak legteljesebb operett-ujdonsága. Ehhez a három nagy sikerhez méltóan fog csatlakozni a negyedik operettszám a „Krizantém”. Zenei, szereposztási, rendezési és kiállítási tökéletességek fogják rendkívüli művészi eseménnyé avatni Nádor Mihály operettjének, a „Krizantém”-nak péntek esti bemutatóját. Izsó Miklós rendezi, Stefanidesz József dirigálja az operett-ujdonságot. Ebben az operettben fog először új szerepet kreálni Karácsonyi Hí. Kitűnő és egyéniségükre szabott szerepeket fognak játszani Neményi Lili, Erényi Böske, Ihász Aladár, Tompa Béla és Leövey Leó. A „Krizantém” négy előadására már most megválthatók a jegyek.

**Sándor Erzséki bucsuja.** Földszinten és erkélyen is alig néhány jegy van már Sándor Erzséki bucsufelépésére. A „Lakmé” csütörtök esti reprizét, melyben Sándor Erzséki vendégjátékát befejezi, a közönség ügylátszik ünneppé akarja avatni. Aki meg akarja nézni a „Lakmé”, az siessen jegyét megváltani, mert a lázas érdeklődésből ítélve, előadás napján már egyetlen jegy sem lesz a pénztárnál kapható.

## TÖZSDE

Zürichben a lej: 250, Párisban: 930.

Kolozsvári piacon egész nap lanya volt az üzletmenet, amely csak késő délután enyhült, hogy újabb ellanyhulás váltsa fel. Tegnap délután 6 óráig a következő jegyzések történtek:

Zürich 40—40<sup>20</sup>, Newyork 206—207<sup>—</sup>, London 1002—1006, Páris 1070—1080, Wien 29<sup>15</sup>—29<sup>25</sup>, Budapest 342—347, Prága 610—614, Miláno 845—850.

Zürichi zárlat máj. 12-én: Berlin 123, Amsterdam 207<sup>70</sup>, Newyork 516<sup>75</sup>, London 2506<sup>1/2</sup>, Páris 2697<sup>5</sup>, Miláno 2122<sup>5</sup>, Prága 1530, Budapest 72<sup>5/8</sup>, Belgrád 840<sup>—</sup>, Bukarest 250<sup>—</sup>, Varsó 9936, Bécs 72<sup>80</sup>.

Bukaresti zárlat máj. 12-én: Deviza: Páris 1064, London 992, Newyork 204, Miláno 840, Zürich 3965, Bécs 2880, Prága 607. Valuta: Napoleon 740, márka 48<sup>—</sup>, léva 1<sup>40</sup>, török font 105, angol font 970, francia frank 1080, sv. frank 39<sup>—</sup>, olasz lira 840, drachma 350, dinár 320, dollár 202, lengyel márka 37<sup>—</sup>, osztr. kor. 29<sup>—</sup>, magyar kor. 29<sup>—</sup>, cseh korona 6.60.

NAPHTALIN, camphor, molyirtószerek, poloska és svábbogár irtók kapható a RÓZSA-ROYAL-DROGÉRIÁBAN CLUJ, Főtér 26.

# TENNIS

ÚTOK, LABDAK, CIPŐK MEGÉRKEZTEK



## SPARTA

V. SUGÁR & DEUTSCH  
CLUJ, C. VICTORIEI 5.

## TAVASZI UJDONSÁGOK

ÉRKEZTEK

# NEUMANN M.

FÉRFIÉSFÜRUHA ÁRUHÁZÁBA  
CLUJ, PIATA UNIRII 14. SZ.

# SPORT

## A KAC kizárásos ifjúsági tennisz-versenye

A KAC később meghatározandó napon, június végén vagy július elején ifjúsági tennisz-versenyt rendez a KKE pályáján oly helybeli ifjúsági játékosok részére, akik nyilvános versenyen még díjat nem nyertek. A versenynek két kategóriája lesz. Külön fognak versenyezni a 15—18 évesek. Kellő számú jelentkezés esetén leányok részére is lesznek ugyanilyen versenyek. A versenyek helyezettjei éremdíjazásban részesülnek.

**Athlétánk formája a nagynyári versenyen.** Tegnap számunkban közöltük a NTK vasárnapi athletikai versenyének eredményeit, azonban helyszüke miatt azok méltatásával már nem foglalkozhattunk.

Az eredmények realitásából sokat levon azon körülmény, hogy a pálya átalakításon menvén keresztül, még teljesen laza volt és így a dobószámok kivételével az összes számok jóval gyengébb eredményeket mutatnak annál, mint amintőt versenyzőink reális pályán értek volna el.

A 100 és 200 méteren Péter László KAC kevéssé treningje mellett is győzött és pedig 200 méteren fölényesen (4 m.), a 100 méteren mellszélességgel a kellemes meglepetést keltő Velcianuval (Kinizsi) szemben. Péter rosszul startolt s a lágy salakon csak nehezen jött lendületbe úgy, hogy csak a finisben volt képes befogni a tavaly még a délvidek legjobb ifjúsági sprintereként, ismert fiatal versenyzőt. Élet-halálharcot vívott 400 méteren a petrozsényi Korom és Kormos KAC. Utóbbi ideiglenesen Szatmárra lévén helyezve, csak éjjeli utazás árán jöhetett le Enyedre s az így szerzett kimerültsége éreztette is hatását, mert bár a célegyenesbe már 3—4 méter előnyrel fordult be, a finist nem bírta végig és minimális vereséget szenvedett a múlt évi bajnoktól 56.6 mp. alatt, ami reális körülmények közt 55-ön belüli időnek felel meg.

Az 1500 és 3000 méteren a brassói színekben induló Márton könnyű győzelmekeket aratott közepes idők mellett, a 800 méteren pedig az Universitatea a tehetséges, de keveset trenírozó versenyzője, Botis győzött, Botis megfelelő treninggel egyik legjobb 800-asunk lehetne.

A 4-szer 10 m. stafétát erős küzdelem után nyerte csak meg a rekorder KAC két tartalékkal futó stafétája. Második a petrozsényi staféta lett, melyben szintén futott egy tartalék.

Az ugró számokban a pálya laza volta miatt csak közepes eredményt ért el Russu U., azonban még is bizonyosságot tett nagy rugékonyságáról. Magasban 169 cm., távolban 602 cm. volt az eredménye. A rudugrók: Barabás és Fetter keveset mutattak.

A súlyszámok közül Spolarich UCASP diszkosz eredménye 38.42 m. a legjobb, ami egyúttal a verseny legjobb abszolút eredménye is. A súly és gerelydobás eredménye, ugyancsak a 400 m. gát nem ütötték meg a mértéket.

Dicséretet érdemel az NTK ifjúsági gárdája, melyből főleg a 100 m. győztes Vadadi és a Bethlen-kollegium 4-szer 100 m. stafétája emelendő külön ki. Reájuk még szép jövő vár.

**Király Pál győzelme Bécsben.** Az osztrák egy órás futóbajnokságot Király Pál a budapesti Egyetértés Sport-Egylet hírneves versenyzője nyerte meg, 17,085 métert futván be egy óra alatt. Második lett Tuschek 16631 méterrel. A harmadik és ötödik helyet szintén magyar athléták foglalták el.

**Magyar-osztrák birkózóversenyt tartottak** Budapesten, melyet a magyarok nyertek meg erős küzdelem után 21:15 arányban.

**Budapesti II. o. bajnoki eredménye.** TTC—Husos 2:1 (1:1), MAC—UMTE 1:1 (1:1), Fővárosi TK—KTE 21:1 (0:0), ETC—Postás 2:2 (1:1).

A FC Barcelona nyerte meg a spanyol bajnokságot. A FC Barcelona 2:0 arányban legyőzte utolsó ellenfelét az Arenas Bilbao és ezzel megnyerte a spanyol bajnokságot.

**Porri győzelme Amerikában.** A olimpiádon is sikerrel szerepelt délafrikai Porri az Angliában versenyzett amerikai athlétákkal szintén áthajózott a tengeren és első sikertelen startja után 220 yardon 22 mp. alatt győzött a napokban.

VEVET-MÁR 200 LEJES TORDAI-UTI? HUZÁS MÁJUS 29-ÉN VILLASORSJEGYET?



# APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések árai: Minden szó 3 lej. Vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állást-keresők részére 20 szögig 30 lej. Előfizetőknek minden szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej, jelíges levelet harminc napig őriztünk meg.

## ALKALMAZÁS

Perfekt gyors- és gépirónó alkalmazást kap. Románul tudók előnyben. Címét adja le a kiadóhivatalban „Gyorsíró” jelígre.

Angol, francia, magyar, német, és román fordítások gyorsan, pontosan készülnek. Str. Regina-Mária 36, emelet. Telefon 4-46.

Keresünk azonnali belépésre megbízható, erélyes telepfelügyelő és rakárkezelőt, ki a lóápolással, fogattartással járó dolgokat is érti, valamint írásbeli teendőkben is jártas. Fizetés: havi 8000 lej, egy szoba konyha kamrás lakás, fűtés, világítás. Lakás nov. 1-én foglalkozható el. Írásbeli ajánlatok bizonyítványmásolatokkal a „Sirocco” hirdetési vállalatához Cluj, Str. Regina Maria 14. küldendők be.

## ÁLLÁST KERES

Állást keres mint laboráns, esetleg mind asztalinas vagy kulcsár. Cím Baba Novác 2 szám Foris Mihályánál. 662

## LAKÁS

Egy különbejárati butorozott szoba 15-ére kiadó. Györgyfalvi-ut 27. 637

## Sürgősen keresek

2-3 szobás modern lakást, hely nem számít; fizetek belépést és magas bért. Ajánlatokat „Dollár” jelígre a kiadóba kérek.

## ADÁS-VÉTEL

Uriszoba berendezést (teljesen jókarban levőt) megvételre keresek. Cím: Lloyd Express Cluj, Str. Memorandului 24.

## CIPŐK!

nagy választékban, feltűnő olcsó árért kaphatók

## WOLF

ruha- és cipőüzletében, Str. Dacia (Radák-u.) 5.

## CIPŐK!

## 18-24%-OS

## PÉNZKÖLCSÖNÖKET

botáblázásra, kézirátlogra, váltóra a leggyorsabban utaltat „Atlas”-iroda, Dávid Ferenc u. 7.

## Brilliáns,

arany, ezüst tárgyakért zürichi árfolyam szerint legmagasabb árat — fizet —

Fenyő és Braunfeld ókszerészek, Cluj, Piața Unirii 15. szám alatt.

## MEGKÓSTOLTUK ÉS IGAZ!

MENJÜNK

**DRÉHER-HAGGENMACHER**  
SÖRT INNI  
**A GAMBRINUSBA!**

## Nagy harisnyahét A PARISIEN

ARUHÁZBAN.

\*  
Férfi és női harisnyák, gyerekzoknik és mindenféle kötött áru a legolcsóbb árban lesznek kiadva.  
\*

MINDEN VEVŐ  
INGYEN SORSJEGYET KAP!  
HUZÁS MÁJUS 25-ÉN.

# A kolozsvári (monostori)

CZELL-SÖRGYÁR SÖREI:

**„URSUS” és „HERCULES”**  
világos dupla maláta

## ÜZLETÁTHELYEZÉS MIATT

a raktáron levő összes áruk: divatos gyapjuszövetek, francia grenadin, marocain, eponge és zefireket

MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRAKON

kiadusítom.

## HOROSZ

NŐIDIVATÜZLETE, FÖTÉR 19

## MEGVÉTELRE

keresek

**házastelket kerttel,**

esetleg csak kertet is a Rákóczi-úton. Ajánlatokat „Kert” jelígre a kiadóhivatalba kérek

Nők figyelmébe! Nők figyelmébe!

**SÁNDOR ÁGOSTON**  
UTÓDÁNÁL KAPHATÓ

FÉRFI FEHÉRNEMŰ  
BÖRKESZTYŰ MÉRLET UTÁN BÖRKESZTYŰ

Legdiszesebb és legolcsóbb temetkezési vállalat

**Pap István**

disztemetkezési intézete CLUJ, Strada Memorandului (volt Unió-utca) 12. szám. — Telefonsz.: 114

## Orvosi kozmetikai intézet

Cluj, Str. Saguna 24. sz. (volt Bartha Miklós-u.)

**KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**  
CLUJ, PIAȚA UNIRII NO. 7.

Saját tőkéi: 48,000.000 lej.

FIÓKJAI: DÉS, DICSŐSZENTMÁRTON, GYULAFEHÉRVÁR és MAROSVÁSÁRHELY. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár R.-t. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár R.-t. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyenyed. — Áruktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. SAFE DEPOSIT  
MINDENFÉLE BANKSZERŰ ÜGYLETET ELŐNYÖSEN VÉGEZ.

## NÖVÉNY-OLAJGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

Egyedül békebeli speciális gépgyár, egész Nagyrománia területén, amely két évtized óta gyártja, saját szabadalma alapján

**hidraulikus olajpreseket, hidraulikus pogácsakiszorítókat**

és a növényolaj gyártásához szükséges mindennemű speciális gépeket.

**PRINCZ TESTVÉREK**  
VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR RT. SATU-MARE

Hirdessen az „Ujság”-ban

## Eladó

1 drb. kombinált malomhenger, csiszoló és rovátkológép,  
1 drb. hengerrovátkológép mindkettő Ganz-gyártmányu,  
1 drb. kombinált Seck-gyártmányu hengercsiszoló és rovátkológép

**Klug István**

gépgyár és malomépítész, Timișoara II. Trei Crai 22.

Telefon 1-72.

Szárazon tisztított ruha formája, tartása megmarad **CZINKNÉL** Cluj.

Szedte az „Élet” nyomda és nyomtatott a „Concordia” körforgógépén, Cluj-Kolozsvár. Felelős kiadó: Juricskay Barna igazgató.